

Sygn. akt II Ka 250/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dariusz Półtorak
Sędziowie:	SO Mariola Krajewska – Sińczuk (spr.) SO Teresa Zawiślak
Protokolant:	st. sekr. sąd. Marzena Głuchowska

przy udziale Prokuratora Andrzeja Michalczuka

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2015 r.

sprawy **A. M.**

oskarżonej o przestępstwo z art. 220 § 1 kk w zb. z art. 155 kk i in.

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora i pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych

od wyroku Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim

z dnia 10 marca 2015 r. sygn. akt II K 808/12

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę A. M. przekazuje Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 250/15

UZASADNIENIE

A. M. została oskarżona o to, że w dniu 19 czerwca 2008 r. w D., województwo (...), na terenie zakładu usługowego spółki (...), będąc odpowiedzialną za bezpieczeństwo i higienę pracy jako współwłaścicielka w/wym. spółki i pracodawca nie dopełniła wynikającego stąd obowiązku i naraziła przez to swoich pracowników: B. D., Ł. D., W. J., W. B. (1), D. M. oraz W. B. (2) na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, w ten sposób, że poleciła im dokonać zniszczenia aerozolowych łatwopalnych produktów kosmetycznych w nieprzystosowanym do tego urządzeniu i z niesprawną instalacją elektryczną, co doprowadziło do powstania pożaru w następstwie którego:

- Ł. D. doznał obrażeń ciała w postaci oparzeń termicznych IIb i III stopnia 70% ciała, oparzenia dróg oddechowych i oparzenia krtani z porażeniem struny głosowej, skutkujących jego zgonem w dniu 6 sierpnia 2008 r. w S.,

- B. D. doznał obrażeń ciała w postaci: oparzenia II stopnia twarzy, głowy i obu uszu, oparzenia II stopnia w okolicy stawu łokciowego prawego oraz oparzenia II i III stopnia obu przedramion i obu rąk, skutkujących rozstrojem zdrowia trwającym dłużej od 7 dni,

- W. J. doznał obrażeń ciała w postaci: oparzenia II stopnia twarzy i obu uszu, oparzenia II i III stopnia w okolicy obu przedramion i obu rąk, oparzenia II stopnia obu okolic pachowych oraz oparzenia II stopnia okolic obu stawów kolanowych, skutkujących rozstrojem zdrowia trwającym dłużej od 7 dni,

- W. B. (1) doznał obrażeń ciała w postaci oparzenia II stopnia twarzy, głowy, obu uszu, przedramion, obu rąk i stawów kolanowych skutkujących rozstrojem zdrowia trwającym dłużej od 7 dni,

- R. R., osoba odpowiedzialna za asystę transportu w/wym. produktów kosmetycznych, doznał obrażeń ciała w postaci: oparzenia II stopnia twarzy, oparzenia II stopnia okolic obu stawów łokciowych, przedramion, rąk, oraz okolicy obu stawów kolanowych, skutkujących rozstrojem zdrowia trwającym dłużej od 7 dni,

- G. S., osoba odpowiedzialna za asystę transportu w/wym. produktów kosmetycznych, doznał obrażeń ciała w postaci: oparzenia II stopnia przedramienia, ręki i palców po stronie grzbietowej kończyny górnej lewej, skutkujących rozstrojem zdrowia trwającym dłużej od 7 dni,

tj. o czyn z art. 220 § 1 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w zb. z art. 157 § 3 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 10 marca 2015 r., sygn. akt II K 808/12, Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim:

I. oskarżoną **A. M.** uniewinnił od zarzucanego jej czynu,

II. koszty procesu przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od przedstawionego wyżej wyroku wywiedli Prokurator Rejonowy w Mińsku Mazowieckim oraz pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych K. D., B. D. i W. J..

Oskarżyciel publiczny zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w całości na niekorzyść oskarżonej A. M., zarzucając mu obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie wszystkich okoliczności dla oskarżonej niekorzystnych oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie, co w rezultacie spowodowało niesłuszne uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu.

W następstwie tak sformułowanego zarzutu rzecznik oskarżenia wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych K. D., B. D. i W. J. zaskarżył wyrok Sądu I instancji w całości, zarzucając mu:

1) obrazę przepisów postępowania, co miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie:

a) art. 2 § 2 k.p.k. poprzez ustalenie niezgodnie z materiałem dowodowym, że na terenie zakładu pracy powszechna była wiedza, które urządzenie służyło do utylizacji dezodorantów, gdy w praktyce użytkowane były dwie takie maszyny,

b) art. 7 k.p.k. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, co polegało na dokonaniu oceny dowolnej opinii z zakresu bhp biegłego J. C. i uznaniu, że naruszenia przez oskarżoną wskazanych przepisów bhp nie miały związku przyczynowego z popełnieniem czynu karalnego,

c) art. 442 § 3 k.p.k. poprzez wydanie wyroku niezgodnego z zapatrywaniem prawnym Sądu Odwoławczego zawartym w uzasadnieniu wyroku z dnia 03/07/2012 r. w sprawie II Ka 310/12,

2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść wydanego orzeczenia poprzez przyjęcie, że brak szkoleń bhp nie miał związku przyczynowego z zaistniałym wypadkiem przy pracy i przez to oskarżona nie naraziła pracowników na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia i ciężkiego uszczerbku na zdrowiu,

3) obrazę przepisów prawa karnego materialnego przez niezastosowanie art. 220 § 1 k.k. i uwolnienie oskarżonej od odpowiedzialności karnej w sytuacji, gdy będąc osobą odpowiedzialną za bezpieczeństwo i higienę pracy jako współwłaścicielka spółki cywilnej (...) w D. i pracodawca nie dopełniła wynikających stąd obowiązków w ten sposób, że nie przeprowadziła szkolenia instruktazowego pracowników, szkolenia okresowego i nie zapoznała pracowników z ryzykiem zawodowym, gdzie w zakładzie pracy były wykorzystywane maszyny, które stwarzały zagrożenie dla życia i zdrowia pracowników, jak też dopuściła do pracy w/w osoby bez obowiązkowych badań lekarskich z zakresu medycyny pracy, czym naraziła osoby zatrudnione na bezpośrednie niebezpieczeństwo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, tj. popełniła czyn z art. 220 § 1 k.k.

Wobec podniesionych podstaw apelacji pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych K. D., B. D. i W. J. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim, pozostawiając temu sądowi orzeczenie o kosztach.

W toku rozprawy odwoławczej prokurator poparł apelację Prokuratora Rejonowego w Mińsku Mazowieckim i wnioski w niej zawarty, przyłączył się do apelacji pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych. Pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych poparł swą apelację i wnioski w niej zawarty, przyłączył się nadto do apelacji prokuratora. Oskarżyciele posiłkowi K. D., B. D. i W. J. przyłączyli się do stanowiska swojego pełnomocnika. obrońca oskarżonej wniósł o oddalenie obu apelacji i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy. Oskarżona przyłączyła się do stanowiska swojego obrońcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje okazały się o tyle zasadne, o ile wnosili o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim do ponownego rozpoznania.

Należy z całą mocą podkreślić, że orzeczenie takiej treści nie przesądza w żadnej mierze o sposobie rozstrzygnięcia tej sprawy po jej ponownym rozpoznaniu i nie może zostać odebrane inaczej, niż jedynie jako zalecenie ponownego jej rozpoznania bez opisanych niżej uchybień. W chwili obecnej stwierdzić jedynie należy, że wydanie wyroku w tej sprawie było przedwczesne, albowiem pisemne motywy tegoż wskazują, iż tok rozumowania Sądu Rejonowego w dalszym ciągu charakteryzuje się występowaniem luk, które były już przedmiotem analizy Sądu Okręgowego w sprawie II Ka 310/12.

Mimo, że przedmiotem poprzednich rozważań Sądu odwoławczego było orzeczenie treściowo odmienne od wyroku Sądu I instancji będącego przedmiotem zaskarżenia w sprawie niniejszej, to jednak uwagi zawarte w uzasadnieniu ówczesnego rozstrzygnięcia kasatoryjnego pozostają aktualnymi.

Nie sposób zgodzić się z tymi tezami rzecznika oskarżenia, w których dąży on do podważenia pierwszoinstancyjnego przekonania o braku podstaw dla przypisania A. M. tragicznego w skutkach polecenia z dnia 19 czerwca 2008 r. Wbrew zapatrywaniom prokuratora, Sąd Rejonowy poddał prawidłowemu wartościowaniu poświęcone temu zagadnieniu relacje B. D., W. J. i R. R.. Apelujący, formułując swe zastrzeżenia w tym zakresie, zaniechał wykazania konkretnych błędów w sposobie dochodzenia do kwestionowanych ocen, w istocie ograniczając się do przytoczenia fragmentów zeznań wyżej wymienionych osób. W tym stanie rzeczy zaakcentować należy, że wnioskowanie w oparciu o informacje przekazane przez tychże świadków było już przedmiotem wnikliwej analizy Sądu II instancji w ramach wspomnianej sprawy II Ka 310/12, zaś sam odwołujący się- ponawiając swój wywód w tym zakresie-

nie wykazał, by ponowne przeprowadzenie przewodu sądowego doprowadziło do pozyskania jakichkolwiek nowych danych we wzmiankowanej wyżej materii.

Tezy wysunięte w środkach odwoławczych, w tym w szczególności w apelacji pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych, okazały się natomiast zasadne w tej części, w której zanegowały słusność stanowiska Sądu Rejonowego w zakresie prawnego znaczenia powiązań pomiędzy zaniedbaniami A. M., jako osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo i higienę pracy w przedsiębiorstwie (...), a zaistniałym wypadkiem i jego konsekwencjami. Lektura pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia prowadzi przede wszystkim do wniosku, że Sąd I instancji, przypisując kluczowe znaczenie zagadnieniom sformułowanym przez oskarżoną w dniu 19 czerwca 2008 r. konkretnego polecenia, braku stosownego przeszkolenia pracowników oraz występującej po ich stronie świadomości istniejącego zagrożenia (k. 1972- 1973), w sposób nieuprawniony zawęży zakres czynności sprawczych mogących stanowić o realizacji znamion strony przedmiotowej występkę z art. 220§ 1 k.k. Sąd Rejonowy zdaje się nie dostrzegać, że z odpowiedzialnością za bezpieczeństwo i higienę pracy łączy się również obowiązek przeciwdziałania określonym sytuacjom zagrażającym życiu lub zdrowiu pracowników (vide E. Hryniewicz- Lach, *Objaśnienia do art. 220 Kodeksu karnego*, teza 19., [w:] M. Królikowski (red.),

R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Tom I. Komentarz do artykułów 117-221*, Legalis/el. 2013). Zważywszy w tym kontekście należy, iż w myśl art. 212 pkt 5 k.p. osoba kierująca pracownikami jest obowiązana egzekwować przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, zaś do zdarzenia, o którym mowa w zarzucie aktu oskarżenia doszło w rezultacie posłużenia się niewłaściwym urządzeniem. W tym stanie rzeczy, wobec braku wątpliwości co do naruszenia przez pokrzywdzonych w krytycznym czasie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także wobec słusności ustalenia, że A. M. nie wydała

w dniu 19 czerwca 2008 r. konkretnego polecenia skorzystania z niewłaściwego urządzenia, koniecznym było zdeterminowanie, czy oskarżona dopuściła się zaniechania we wskazanej wyżej postaci. Zważywszy przy tym trzeba, że do ewentualnego zaniechania mogło dojść jedynie w warunkach zamiaru ewentualnego. Nie sposób bowiem mówić w tym zakresie o nieumyślności, skoro zarówno wyjaśnienia oskarżonej (m.in. k. 1661v), jak i zeznania N. S. (k. 1116) bezspornie wskazują, że wyżej wymieniona zdawała sobie sprawę z narażenia pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu generowanego przez użycie niewłaściwego urządzenia. Wzmiankowane wyżej uchybienie Sądu Rejonowego sprawiło, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym do rozważań w tym zakresie nie doszło, mimo że były one objęte wytycznymi zawartymi w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w sprawie II Ka 310/12 (k. 1630). W związku z tym raz jeszcze podkreślić należy, że w przedmiotowej materii niezwykle istotne są relacje odnoszące się do obowiązujących w przedsiębiorstwie (...) praktyk w zakresie utylizacji aerozolowych łatwopalnych produktów kosmetycznych. Z informacji przekazanych przez B. D. (k. 1662-1662v, 1051, 1502v- 1503) wynika, że maszyna, która eksplodowała nie była przeznaczona do utylizacji wspomnianych produktów, lecz z uwagi na oszczędność czasu, za wiedzą i zgodą kierownictwa firmy, była wykorzystywana w tym celu, zaś odmowa łączyła się z możliwością utraty pracy. Analogiczne informacje w zakresie praktyk utylizacyjnych złożył również W. J., wskazując nawet wprost, że polecenia używania niewłaściwego urządzenia wydawała również A. M. (k. 756, 1057, 1667- 1667v). Wspomniany wyżej N. S. podał natomiast, że oskarżona w dniu zdarzenia kategorycznie nakazała użycie maszyny przeznaczonej dla utylizacji produktów aerozolowych (k. 1116). Obdarzenie walorem wiary jednej z przeciwstawnych grup informacji wymaga nie tylko wnikliwej ich analizy, lecz również uwzględnienia czasowych realiów prac w dniu zdarzenia, w tym w szczególności okoliczności, że mimo popołudniowego dotarcia na teren przedsiębiorstwa (...), konwojenci produktów przeznaczonych do utylizacji zdecydowali się oczekiwać na jej zakończenie. Nie bez znaczenia pozostaje przy tym okoliczność, że skoro przynajmniej niektórzy spośród pokrzywdzonych zdawali sobie sprawę z używania niewłaściwego urządzenia, to logicznym jest, że nie podjęliby ryzykownych działań bez wyraźnego powodu.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy doszedł do przekonania,

że postępowanie pierwszoinstancyjne było obciążone na tyle poważnymi wadami, iż koniecznym stało się podjęcie rozstrzygnięcia kasatoryjnego. Prowadząc przewód sądowy po raz kolejny, Sąd Rejonowy weźmie pod uwagę zaprezentowane wyżej rozważania, w tym w szczególności zbada zasadność dążenia do poczynienia ustaleń w przedmiocie wspomnianych wyżej praktyk utylizacyjnych. W tym celu zachodzi potrzeba zbadania możliwości

technicznych utylizacji produktów łatwopalnych przez obie maszyny i to zarówno w dniu zdarzenia, uwzględniając przy tym późną porę przywiezienia transportu i dużą ilość dezodorantów przeznaczonych do utylizacji, jak i w przeszłości. Ostatnią ze wskazanych okoliczności można będzie ustalić na podstawie dokumentacji zażądanej z firmy (...). Jeśli okaże się, że takich zdolności przerobowych nie posiadała właściwa maszyna, to powyższe wskazywałoby na wiedzę A. M. w zakresie wykorzystywania maszyny nie przeznaczonej do przerobu kosmetyków łatwopalnych. Nadto należy też rozstrzygnąć kwestię usterki instalacji elektrycznej maszyny, w której nastąpił wybuch i na którą to wskazywał biegły w swojej opinii, jako na przyczynę zaistnienia przedmiotowego wypadku. Ustalenia wymaga w szczególności okoliczność, kiedy usterka ta została stwierdzona i czy oskarżona miała o niej wiedzę.

Zajęcie konkretnego stanowiska w tym zakresie umożliwi ustalenie, czy A. M. dopuściła się niedopełnienia obowiązku przeciwdziałania określonym sytuacjom zagrażającym życiu lub zdrowiu pracowników. Ewentualne pozytywne stwierdzenie o powyższym, przy uwzględnieniu niewątpliwej wiedzy oskarżonej o zagrożeniach płynących ze wspomnianych praktyk i akceptowaniu ich, będzie równoznaczne z uznaniem, iż doszło do wyczerpania dyspozycji art. 220 § 1 k.k. W sytuacji takiej oczywistą będzie- z uwagi na fakt wystąpienia konkretnych następstw dla życia lub zdrowia pracowników- konieczność przeprowadzenia testu adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy popełnionym czynem zabronionym, a doznanymi przez pokrzywdzonych skutkami wypadku. W razie pozytywnego rezultatu rzeczoności testu nieuniknionym będzie zastosowanie konstrukcji kumulatywnej kwalifikacji prawnej.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 437 k.p.k. w zw. z art. 456 k.p.k., orzekł, jak w wyroku.